

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-1

Brno 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Hlinsko – Kouty I. Oboustranně plošně retušovány hrot se čtyřmi přiloženými uštěpy (obr. 3, str. 23).
Cover Photography	Hlinsko – Kouty I. Bifacial point with four refitted flakes (Fig. 3, Pg. 23).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

V průběhu sezony 2017 bylo během záchranných archeologických prací exkavováno a následně zdokumentováno celkem 580 sídlištních objektů, které dokládají osídlení lokality v období neolitu, doby bronzové, halštatu, latěnu a raném středověku. Většinu zkoumaných výkopů lze přiřadit k osídlení lokality, v období mladší a pozdní doby bronzové, kulturou lužických popelnicových polí a její slezskou fází. Mezi zkoumanými výkopů lze odlišit kůlové jamky, jámy neurčité funkce, zásobní jámy, hliníky a polozemnice. K větším zkoumaným celkům patří pozůstatky ohrazení, zachycené v délce 22 m. Předběžně lze říci, že větší podíl zkoumaných výkopů pochází z období sídlištních aktivit slezské kultury.

Výzkum bude dále pokračovat i v následujícím roce 2018, během kterého by měl být již znám přibližný rozsah zkoumaných sídlišť lužické a slezské kultury. Z většiny výkopů byly během exkavace odebrány vzorky na environmentální analýzy, které nám v budoucnu rovněž řeknou více o životě v období mladší a pozdní doby bronzové.

Vít Hadrava

Literatura

Schenk, Z. 1998: Nové povrchové sběry na území Přerova a jeho okolí. *Pravěk* Nová řada 8/1998, 227–239.

Resumé

Přerov (Kat. Předmostí, Bez. Přerov), „Malé Předmostí“. Jung und Spätbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

RÁJEC (K. Ú. RÁJEC U ZÁBŘEHA, OKR. ŠUMPERK)

„Les Hájků“. Pozdní doba bronzová. Depot. Detektorový nález, záchranný výzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 7/2017.

V lesním svahu v západní části katastru Rájce u Zábřeha, mimo jakoukoli známou archeologickou lokalitu, našel p. L. Chamlar dne 21. 5. 2017 pomocí detektoru kovů depot bronzových předmětů (ZM 10 14-43-04, 146:24). Svůj nález telefonicky nahlásil, artefakty ze země nevyjímal a počkal na příjezd archeologa VM Šumperk. Tím pádem mohlo být uloženo předmětů odborně zdokumentováno.

Po začištění situace se v hloubce 24/25 cm objevilo okrouhlé ústí keramické nádoby a uvnitř vedle sebe ležely dva spirálovité nápažníky, pod nimi se nachá-

zely čtyři celé srpy, sekerka s tulejkou a velká puklice (obr. 10). Ve střední části nádoby bylo naskládáno 11 celých náramků a na dně ještě dvě jehlice, část nákrčníku, kopí a fragment plechové nádoby. Spodek nádoby ležel v hloubce 38 cm od současného povrchu. Do keramické nádoby amforovitého tvaru (bohužel byla tlakem okolní země zcela rozpraskána) tak bylo naskládáno 24 bronzových předmětů, většina z nich byla celá a ve vynikajícím stavu zachování.

Z funkčního hlediska tvoří většinu artefaktů z nalezeného souboru šperky a ozdobné součásti oděvu. Impozantní jsou zejména oba spirálovité nápažníky. Jeden byl bohužel rozlámaný do několika žeber, druhý se naštěstí zachoval v původním tvaru. Je stočený z tenkého bronzového proužku, s vně připojeným středovým příčně přesekávaným žebrem. Oba konce přechází v tyčinku, vně zdobenou rytím. Všech 11 náramků představuje stejný typ – tyčinkové náramky s rozevřenými konci. Liší se pouze zdobením – většinu z nich pokrývá z vnější strany rozmanitá rytá výzdoba, dva z nich však kombinují rytí s plastickými žeběrky. Další šperk představuje část nákrčníku s tordovaným tělem okrouhlého průřezu. Technologickou zajímavostí jsou dvě jehlice (jedna z nich zlomená), neboť nemají dokončenu finální úpravu povrchu – nejsou zabroušeny hrany vzniklé po odlití do formy a chybí jakákoli obvyklá rytá výzdoba. Zdá se totiž, že při jejich odlévání došlo k posunutí formy, takže finální úprava poté postrádala smysl – jde tedy zřejmě o nepodařené výrobky.

V depotu se dále nacházelo náradí – čtyři celé srpy (typ s řapem a postranním výčnělkem) a sekerka s tulejkou a malým ouškem, tělo zdobí plastické lišty. Zbraně reprezentuje část kopí, ovšem pouze v podobě fragmentu středové části tulejky a postranních listů. Vzácností je část plechu s přehnutým okrajem a přínýtovaným páskem – pravděpodobně část nádoby s madlem nebo dokladem opravy.

Velká litá a dotepávaná oble klenutá puklice s vybitou výzdobou v podobě soustředných kružnic tvořených perličkami je z Moravy známa pouze v několika exemplářích. Našemu nálezu chybí vrcholový knoflík, který byl k tělu připevněn pomocí nýtu – zbyl po něm pouze otvor. Nejlepší analogie shledáváme v depotu z Křenůvek a hlavně ze Štramberka. Funkčně jsou tyto puklice považovány za součást koňských strojů a zdá se, že uvedené vícedílné moravské faléry s vybitou výzdobou lze považovat za autochtonní produkt, který je zatím chronologicky vázán na mladší stupeň doby popelnicových polí, stupeň H B1 (Salaš 2005, 123–124). V obou zmíněných depotových celcích také nacházíme analogie i k většině ostatních předmětů, takže uvedenou datací bude snad možné předběžně vztáhnout na celý nález, který je teprve předmětem konzervace.

Jakub Halama

Literatura

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II.* Brno: Moravské zemské muzeum.

Resumé

Rájec (Kat. Rájec u Zábřeha, Bez. Šumperk), „Les Hájky“. Spätbronzezeit. Depot. Lesefund mit Hilfe des Metalldetektors. Rettungsgrabung. Museum Šumperk, Zuwachs. Nr. 7/2017.

Obr. 10. Rájec, „Les Hájky“. Depot bronzových předmětů v keramické nádobě „in situ“. Foto G. Halama-Leite.

Abb. 10. Rájec, „Les Hájky“. Bronzedepot „in situ“. Photo by G. Halama-Leite.

RAJHRADICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Za ovčírnu“. Starší doba bronzová. Sídliště. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: v linii mezi body S-JTSK Y=-595894 X=-1172552, Y=595901 X=1172462.

Od března do srpna 2017 probíhala na katastrech obcí Blučina, Měnin a Rajhradice rekonstrukce plynovodního přivaděče. V rámci této liniové stavby byly na katastru obce Rajhradice (trať Za ovčírnu; pravý břeh Dunávky) zachyceny sídlištní aktivity a hrob ze starší doby bronzové.

Lokalita se nachází na pravobřežní terase nad říčkou Dunávkou, v prostoru, kde se kříží s dálnicí D2. Nadmořská výška naleziště je 185 m. Liniový výkop až 4 m široký a 2 m hluboký probíhal v celé své délce v původním výkopu z 50. let 20. století, byl však cca o 1 m na každé straně rozšířen. Stavbou bylo narušeno několik zahloubených objektů (zásobních jam, příkop?), které poskytly nepočtený materiál spadající rámcově do období starší doby bronzové. Exkavován byl také hrob H800, ve kterém byly uloženy celkem tři jedinci (pravděpodobně děti). Na dně čtvercové hrobové jámy s rozměry 1,5 × 1,5 m a hloubkou cca 1,5 m od úrovně terénu bylo nalezeno také několik neopracovaných kamenů. Postdepoziční procesy velmi negativně ovlivnily dochování skeletů, takže o uložení mrtvých lze říci velmi málo. Jedinci byli uloženi v řadě vedle sebe, při východním okraji jámy, hlavou k severu, na pravém boku a bez jakýchkoliv milodárů. Vzhledem k povaze nálezu a přítomnosti jiných objektů ze starší doby bronzové je množné uvažovat o příslušnosti k únětické kultuře.

Je zřejmé, že se jedná o část nové lokality z období starší doby bronzové.

Richard Bíško, Petr Kos

Resumé

Rajhradice (Brno-venkov District), „Za ovčírnu“. The early Bronze Age settlement and grave were excavated during the rescue excavation.

REBEŠOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Příčky“. Mladší/pozdní doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: v linii mezi body S-JTSK Y -596343 X=-1169910, Y=-596369 X= -1169594.

Od března do října 2017 probíhala na katastrech obcí Rajhradice, Rebešovice a Chrlice rekonstrukce plynovodního přivaděče. V rámci této liniové stavby byly na hranicích katastrů obcí Rebešovic a Chrlic (trať Příčky) zachyceny četné sídlištní aktivity z mladší/pozdní doby bronzové, doby laténské (viz lokalita Rebešovice v oddílu Doba železná) a římské (viz lokalita Rebešovice v oddílu Doba římská a doba stěhování národů). Sledovaná lokalita se nachází na mírném